

Sygn. akt XI Ns 2737/16

POSTANOWIENIE

Dnia 11 kwietnia 2017 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu XI Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca	SSR Joanna Grzempka
----------------	---------------------

Protokolant	stażysta Agnieszka Piczak
-------------	---------------------------

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2017 r. w Toruniu

na rozprawie

sprawy z wniosku G. K. (1)

przy uczestnictwie (...) Banku (...) spółki akcyjnej w K., M. K. (1), G. K. (2), P. K., D. K., K. K., E. Z., G. K. (3), L. K., S. W. i A. K.

o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku po M. K. (2)

postanawia:

1. zatwierdzić uchylenie się przez G. K. (1) od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po M. K. (3) zmarłej 30 kwietnia 2009 roku w R.;
2. ustalić, że każdy z uczestników postępowania ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Sygn. akt XI Ns 2737/16

UZASADNIENIE

G. K. (1) wniosła o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po M. K. (2) – jego matce, zmarłej w dniu 30 kwietnia 2009 r. w R.. W uzasadnieniu podniosła, że nie utrzymywała ze zmarłą – jej ciotką – żadnych kontaktów, z uwagi na odległość od miejsca jej zamieszkania tj. C., podczas gdy zmarła od lat mieszkała w R.. Ostatni raz spotkała spadkodawczynię na pogrzebie jej brata, podczas którego wymieniły jedynie kurtuazyjne przywitania.

Sąd ustalił, co następuje.

M. K. (4) zmarła dnia 30 kwietnia 2009 r. w R., gdzie stale zamieszkiwała.

dowód:

akt zgonu k. 16 akt I Ns 325/11 SR w Rybniku

Była ciotką wnioskodawczynie – siostrą jej mamy. Spadkodawczynie odwiedzała kilkakrotnie mamę wnioskodawczynie, zmarłą 12 lat temu. Wnioskodawczynie poza tym nie miała ze spadkodawczynią żadnego kontaktu, nie знаła jej sytuacji finansowej. Nie było wypadku, aby jacykolwiek wierzyciele zwracali się do wnioskodawczynie w związku z zadłużeniem M. K. (4). Wnioskodawczynie nie miała też wiedzy, aby ewentualni wierzyciele zwracali się w tej sprawie do innych członków rodziny.

dowód:

zeznania wnioskodawczynie na rozprawie w dniu 11 kwietnia 2017 r.

Na rozprawie w dniu 11 kwietnia 2017 r. wnioskodawczynie złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po M. K. (2) (k. 87)

Sąd zważył, co następuje.

Stan faktyczny sprawy został ustalony na podstawie aktu zgonu spadkodawczynie, który jako dokument urzędowy stanowi dowód tego co zostało w nim urzędowo zaświadczone (art. 244 § 1 k.p.c.), a także zeznań wnioskodawczynie, których wiarygodność nie nasuwała zastrzeżeń sądu.

W razie złożenia oświadczenia w sprawie przyjęcia spadku pod wpływem błędu lub groźby stosuje się zasady ogólne przewidziane w kodeksie cywilnym, ze zmianami wynikającymi z treści art. 1019 §1 k.c. Wynika stąd, że uchylenie się od skutków błędu lub groźby następuje przez złożenie oświadczenia prawokształtującego (art. 88 § 2 k.c.). Z mocy art. 1019 § 2 k.c. konstrukcję uchylenia się od skutków oświadczenia woli w sprawie przyjęcia spadku ustawodawca rozciągnął na sytuacje, w których pod wpływem błędu lub groźby spadkobierca nie zachował terminu do złożenia oświadczenia woli. W istocie w sytuacji przewidzianej w art. 1019 § 2 k.c. nie chodzi o uchylenie się od skutków oświadczenia woli, a raczej od skutków swego biernego zachowania czy też inaczej mówiąc od skutków fikcji prawnej wynikającej z art. 1015 § 2 zd. 1 k.c. w brzmieniu na dzień otwarcia spadku.

Powołanie się przez spadkobiercę, zgodnie z art. 1019 § 2 k.c. w zw. z art. 84 § 1 zd. 1 i § 2 k.c., na działanie czy też – w przypadku braku oświadczenia – na zaniechanie pod wpływem błędu wymaga wykazania, że błąd był istotny, dotyczył czynności prawnej i znajduje usprawiedliwienie w okolicznościach sprawy. W piśmiennictwie zwraca się uwagę, że wymaganie istotności błędu służy wyeliminowaniu możliwości wzruszenia czynności prawnych z błahych powodów. Zgodnie z ugruntowanym poglądem, nieznanostwo przedmiotu spadku nie może być uznana za błąd istotny, jeżeli jest wynikiem niedołożenia należytej staranności w ustaleniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2005 r., IV CK 799/04, OSNC z 2006 r. nr 5 poz. 94; z dnia 18 marca 2010 r., V CSK 337/09, Lex nr 677786, z dnia 5 lipca 2012 r., IV CSK 612/11, OSNC z 2013 r. nr 3 poz.39). O możliwości uchylenia się od skutków oświadczenia woli decydują obiektywne kryteria (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2011 r., IV CSK 533/10, Lex nr 989135). Warto zauważyć, że w art. 37 § 2 kodeksu zobowiązań a później w art. 72 § 2 Przepisów ogólnych prawa cywilnego ustawodawca wymagał się od składającego oświadczenie woli „rozsądnej” oceny, którą trudno pogodzić z rażącym niedbalstwem lub lekkomyślnością błądzącego.

Na gruncie niniejszej sprawy wnioskodawczynie od kilkunastu lat nie miała praktycznie kontaktu ze spadkodawczynią, zarówno z uwagi na dużą odległość miejsc zamieszkania, jak i fakt, że była ona bliższą rodziną dla matki wnioskodawczynie – nieżyjącej od 12 lat, a nie dla samej wnioskodawczynie. Ich relacja od tego czasu ograniczała się do kurtuazyjnego przywitania np. przy okazji pogrzebu innego członka rodziny. Wnioskodawczynie nie miała więc i nie mogła mieć żadnej konkretnej wiedzy o sytuacji majątkowej zmarłej, w szczególności o jej zadłużeniu, tym bardziej że nie dochodziły do niej takie informacje ani za jej życia, ani nawet po jej śmierci. Jest też jasne, że wobec tak luźnej relacji nie można było oczekiwać od wnioskodawczynie podejmowania jakichś czynności w celu ustalenia czy spadkodawczynie nie miała długów. Takie działanie zdecydowanie przekraczałoby standard należytej staranności. Stwierdzenie, czy spadkobierca dołożył należytej staranności, musi wynikać z okoliczności konkretnej sprawy i ustalenia, jakich aktów staranności można było od niego wymagać. Chodzi tu o sprecyzowane czynności, które

faktycznie i prawnie spadkobierca mógłby podjąć zmierzając do uzyskania koniecznej wiedzy o spadku. W przypadku wnioskodawcy trudno wręcz wskazać o jakie czynności mogłoby chodzić i z jakich względów miałyby je podjąć.

Trzeba też przypomnieć, że nie ma podstaw do nakładania na spadkobierców obowiązku składania profilaktycznego oświadczenia spadkowego (zapobiegawczego odrzucenia spadku), nawet przy braku pewności, co do stanu spadku, na co wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 30 czerwca 2005 r., IV CK 799/04 (OSNC z 2006 r. nr 5 poz. 94).

W ocenie Sądu, z przytoczonych względów okoliczności uzasadnione było zatwierdzenie uchylenia się przez wnioskodawczynię od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku, gdyż niezłożenie oświadczenia w ustawowym terminie wynikało z jej usprawiedliwianej niewiedzy o przedmiocie spadku. Wnioskodawczyni co trzeba podkreślić nie wiedziała jaki był lub jest jej tytuł powołania do spadku po M. K. (3), kiedy została powołana, a wniosek w niniejszej sprawie jak wskazała złożyła z ostrożności procesowej (k. 4). Nie uchybiła więc rocznemu terminowi wynikającemu z art. 88 § 2 k.c..

Tym samym zostały zachowane przesłanki z art. 1019 § 2 w zw. z art. 1019 § 1 pkt 1 i 2 k.c. w zw. z art. 88 § 2 k.c., zatem oświadczenie o odrzuceniu spadku należało zatwierdzić (art. 1019 § 3 k.c.) o czym orzeczono w pkt. 1 sentencji.

O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z regułą ponoszenia kosztów związanych z własnym udziałem w sprawie przez poszczególnych uczestników (art. 520 § 1 k.p.c.).